

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

**DISCLAIMER:** The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

ક્રિમિનલ રીવિઝન એપ્લિકેશન (સબોડિનેટ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલ હુકમ

સામે) નં. ૯૭/૨૦૧૩

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી એસ. જી. શાહ

|   |                                                                                                                                   |    |
|---|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ૧ | શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના રિપોર્ટરોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપી શકાય?                                                              | હા |
| ૨ | રિપોર્ટરને મોકલવો કે નહીં?                                                                                                        | હા |
| ૩ | શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની અંતિમ નકલ જોવા માગે છે?                                                                                 | ના |
| ૪ | શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ કે પછી તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગેનો કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે? | ના |
| ૫ | શું તે સિવિલ જજને મોકલવાનો છે?                                                                                                    | ના |

રોહિત @ ચીમનભાઈ બાબુભાઈ દંતાણી અને પ. . . . અરજદાર(રો)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય. . . . સામાવાળા(ઓ)

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(રો) નં. ૧-૩, ૫ તરફે વકીલ શ્રી એમ. બી. મંગુકિયા

અરજદાર(રો) નં. ૪,૬ તરફે વકીલ શ્રી તેજસ એમ. બારોટ

અરજદાર(રો) નં. ૧-૨, ૫ તરફે વકીલ સુશ્રી બેલા એ. પ્રજાપતિ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે અધિક સરકારી વકીલ સુશ્રી જે. ડી. ઝવેરી

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ. જી. શાહ

તારીખ:૨૧/૦૬/૨૦૧૪

સીએવી ચુકાદો

૧ અરજદારો માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી તેજસ બારોટ સાથે વિદ્વાન વકીલ શ્રી મંગુકિયાને સાંભળ્યા, જ્યારે, સામાવાળા-રાજ્ય માટે એ.પી.પી. સુશ્રી ઝવેરી શીખ્યા.

૨. અહીંના અરજદારો ગોધરા ખાતેના વધારાના સેશન્સ જજ સમક્ષ પેઝિંગ ૨૦૧૨ના સેશન્સ કેસ નં. ૧૪૪ માં મૂળ આરોપી છે. પીડિતાની માતા દ્વારા તેમની સામે સંતરામપુર પોલીસ સ્ટેશન સમક્ષ ૮.૫.૨૦૧૨ પર એક એફઆઈઆર દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં દલીલ કરવામાં આવી છે કે સામાવાળાઓ તેમની પુત્રી સોનલ સાથે દુર્વ્યવહાર, દુર્વ્યવહાર અને ફૂરતા સાથે વ્યવહાર કરી રહ્યા છે, જેના લગ્ન અરજદાર નંબર ૧ સાથે થયા હતા. ૧. બાકીના અરજદારો અરજદાર નં. ૧ અને આમ પીડિતાના સંબંધીઓ અને સાસરિયાઓ. ફરિયાદમાં વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદાર નં. ૧ નશામાં ધૂત હતો

અને પીડિત સોનલને તેના ઘરમાંથી ખેંચી લઈ જતો હતો અને જ્યારે તે દુષ્કૃત્યો અને ગુનાહિત પ્રવૃત્તિઓ માટે પકડાયો હતો, ત્યારે તેઓએ આરોપ લગાવ્યો હતો કે તે પીડિત સોનલના કારણે હતો. ફરિયાદમાં એમ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે અરજદારો અલગ મકાનના રૂપમાં દહેજ અને રોકડમાં રૂ. ૫,૦૦,૦૦૦ ની માંગ કરી રહ્યા હતા, જેના માટે પીડિતા સોનલે માધવપુરા પોલીસ સ્ટેશન સમક્ષ અરજી કરી છે. આથી ૧૩.૪.૨૦૧૨ તારીખની ઘટના માટે, ફરિયાદમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે તેણીને અરજદાર નં. ૧ અને જ્યારે તેઓ ત્યાં દોડી ગયા, ત્યારે તેણીએ જોયું કે તેણીની પુત્રી સોનલ બળી ગઈ હતી પરંતુ તેણીના વારસદારો બળી ગયા ન હતા અને એવું લાગે છે કે તેણી સામાવાળાથી ચકિત થઈ ગઈ હતી, જેના દ્વારા તેઓએ તેણીની પુત્રી સોનલને આગ લગાડીને મારી નાખી હતી. તેથી, શરૂઆતમાં, તપાસ એજન્સીએ આઈ. પી. સી. ની કલમ ૪૮૮ (એ), ૩૦૬ અને ૧૧૪ હેઠળ ફરિયાદ નોંધી છે. એવું લાગે છે કે તે જ તારીખે પીડિતા બળીને ખાખ થઈ ગઈ હતી તે પહેલાં, તેનું નિવેદન તપાસ એજન્સી દ્વારા નોંધવામાં આવ્યું હતું, જેમાં, તેણીએ જણાવ્યું છે કે તેણી એક અકસ્માતમાં બળી ગઈ હતી અને તેણીને અરજદાર નં. ૧ એટલે કે તેણીના પતિ અને તેણીની સાસુ એટલે કે અરજદાર નં. ૨. જો કે, તપાસ પછી, પોલીસને જાણવા મળ્યું છે કે તે અકસ્માતનો કેસ ન હતો અને તેથી આરોપપત્ર દાખલ કર્યું જે આખરે સેશન્સ કોર્ટને સોંપવામાં આવ્યું છે અને ૨૦૧૨ ના સેશન્સ કેસ નંબર ૧૪૪ તરીકે ક્રમાંકિત છે. એવું લાગે છે કે તપાસ એજન્સીએ આરોપ નક્કી કરતા

પહેલા આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૧૪ સાથે ૪૬૮ (એ) અને ૩૦૬ ઉપરાંત કલમ ૩૦૪ (બી) તેમજ ૪૮૮ (બી) હેઠળ આરોપોનો સમાવેશ કર્યો છે.

૩. ૨૧.૯.૨૦૧૨ પર, સેશન્સ કોર્ટ અરજદારો સામે આંક ૩ પર I.P.C. ની કલમ ૧૧૪ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૦૪ (B) અને ૪૮૮ (A) હેઠળ અને દહેજ પ્રતિબંધ અધિનિયમની કલમ ૩ અને ૪ હેઠળ આરોપ નક્કી કર્યો છે.

૪. જનરલ હોસ્પિટલ, ગોધરા અને પીએમ નોટ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ એમએલસી પ્રમાણપત્ર પુષ્ટિ કરે છે કે પીડિતાના શરીર પર ૮૮ ટકા દાઝી ગયેલી ઈજાઓ હતી અને તેથી કેસના કાગળો અને આવા તબીબી પુરાવાઓ પર આધાર રાખીને, જાણવા મળ્યું છે કે એપીપીએ આંક ૨૮ દ્વારા કોર્ટને કલમ હેઠળ આરોપનો સમાવેશ કરવાની વિનંતી કરી છે. આમ, આવી અરજીને આરોપમાં ફેરફાર માટે ગણવામાં આવે છે, જેના માટે ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા હેઠળ ચોક્કસ જોગવાઈ છે. આવી અરજીને મંજૂરી આપતી વખતે, સેશન્સ કોર્ટ અવલોકન કર્યું છે કે તેણે ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા કાગળો પર વિચાર કરવો પડશે અને મૃતકના નિવેદન અને તબીબી પ્રમાણપત્ર અને પીએમ નોટને ધ્યાનમાં રાખીને, આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૫ હેઠળ આરોપ ઉમેરી શકાય છે અને તેથી અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. કોર્ટ દ્વારા વધુમાં નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે બંને પક્ષો સાક્ષીઓની તપાસ અથવા ક્રોસ—

તપાસ કરવા માટે સ્વતંત્ર છે જેમની અત્યાર સુધી તપાસ કરવામાં આવી છે. તેથી, તે સ્પષ્ટ થાય છે કે ત્યાં સુધી કેટલાક સાક્ષીઓની પૂછપરછ થઈ ચૂકી છે.

૫ તેથી ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતાની કલમ ૨૧૬ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેતા, આરોપનો ઉમેરો અથવા ફેરફાર કોઈપણ તબક્કે સ્વીકાર્ય હોવા છતાં, આરોપમાં ફેરફાર અથવા ઉમેરો ત્યારે જ કરી શકાય છે જ્યારે કોર્ટ રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલા પુરાવા અને દસ્તાવેજોની કુલ અસરના આધારે કેસની વ્યાપક સંભાવનાને ધ્યાનમાં લઈને સંતુષ્ટ હોય અને માત્ર કોઈ પણ વાદીની વિનંતી અથવા વિનંતીને કારણે નહીં. જો આપણે પ્રકરણ XVII ના ભાગ (એ) હેઠળ ચાર્જની રચના સંબંધિત જોગવાઈઓનો અભ્યાસ કરીએ, તો તે સ્પષ્ટ થાય છે કે આ પ્રકરણ ચાર્જના ઉમેરા અથવા ફેરફાર માટે સંપૂર્ણ પ્રક્રિયા પ્રદાન કરે છે અને તેથી આવી જોગવાઈનું પાલન કર્યા વિના, ચાર્જમાં ફેરફાર અથવા ઉમેરો કરી શકાતો નથી.

૬. સામાવાળાએ રજૂઆત કરી છે કે હકીકતમાં નિર્ણય સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રીને ધ્યાનમાં લઈને લેવામાં આવ્યો છે અને તેથી વિનંતી મુજબ પુનરાવર્તનને મંજૂરી આપવાનો કોઈ અવકાશ નથી. તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં, સામાવાળાઓ માટેના વિદ્વાન વકીલે આંક ૧૮ પર પીડિતાની માતા, ફરિયાદીની જુબાની પર આધાર રાખ્યો છે. જો કે, કેસની અંતિમ નિર્ધારણ

માટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા પુરાવા પર ચર્ચા કરવી અને ટિપ્પણી કરવી યોગ્ય રહેશે નહીં કારણ કે તે અન્યથા અંતિમ ચુકાદાને પૂર્વગ્રહ કરશે.

૭ તેની સામે તે અરજદાર પીડિતાની માતા સહિત સાક્ષીઓના અનેક નિવેદનો પર આધાર રાખે છે, જેમની જુબાની નોંધવામાં આવે છે, જેમાં તપાસ અધિકારી સમક્ષ માતાએ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે તેણીને આશંકા છે કે તેણીની પુત્રીની હત્યા તેના સાસરિયાઓ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. તેથી, અરજદારે રજૂઆત કરી છે કે માત્ર આશંકાના આધારે આરોપો અથવા દોષિત ઠેરવી શકાતા નથી.

૮. સામાવાળાઓ ૧૯૬૯ (૩) એસ. સી. સી. ૧૬૬માં નોંધાયેલા કાંતિલાલ ચંદૂલાલ મહેતા વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય અને અન્ય વચ્ચેના કેસ પર પણ આધાર રાખે છે, જેમાં, જોકે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા અદાલતને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા અથવા તો અપીલ કોર્ટ દ્વારા પણ આરોપમાં ફેરફાર કરવા અથવા તેમાં સુધારો કરવા માટે પૂરતી સત્તા આપે છે, જો કે આરોપીએ નવા ગુના માટે આવા આરોપનો સામનો કરવો પડતો નથી અથવા તેને તે આરોપ વિશે અંધારામાં રાખીને અથવા તેને મળવાની સંપૂર્ણ તક આપ્યા વિના અથવા તેની સામે આખરે લગાવેલા કરાયેલા આરોપ માટે પોતાનો બચાવ રજૂ કરીને પૂર્વગ્રહ રાખતો નથી. જો કે, આપેલ કિસ્સામાં, વધારાના ચાર્જની વિચારણા આઈ. પી. સી. ની કલમ ૪૦૬ ના સંદર્ભમાં કરવામાં આવી છે કારણ

કે જ્યારે નાણાં તેમજ માલસામાનની ગેરરીતિ થઈ હતી અને તેથી જ્યારે સમગ્ર વ્યવહાર અવિભાજ્ય હતો અને જ્યારે શરૂઆતમાં માત્ર નાણાંની જ ગેરરીતિ માટે ચાર્જ ઘડવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે માલસામાનની ગેરરીતિ માટે ચાર્જ ઉમેરવામાં આવ્યો હતો. તેથી, અહીં ઉપર નોંધાયેલા અવલોકનોને કારણે જ, એવું ન કહી શકાય કે દરેક કિસ્સામાં, પૂરતા પુરાવા ઉપલબ્ધ ન હોય તો પણ ચાર્જમાં ફેરફાર કરી શકાય છે. અન્યથા, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા જે અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે તે જોગવાઈઓનું પરિણામ છે, જેના માટે કોઈ વિવાદ ન હોઈ શકે, પરંતુ જોગવાઈ એ પુષ્ટિ કરતી નથી કે પુરાવાની ગેરહાજરીમાં પણ આરોપ ઉમેરી શકાય છે.

૯ સામાવાળાઓ હસનભાઈ વલીભાઈ કુરેશી વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય વચ્ચેના કેસ પર પણ આધાર રાખે છે, જે ૨૦૦૪ (૫) એસ. સી. સી. ૩૪૭ માં નોંધવામાં આવ્યો હતો, જેમાં કાંતિલાલ (સુપ્રા) નું પાલન કરવામાં આવ્યું છે, જેમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે જો સુનાવણી દરમિયાન, ટ્રાયલ કોર્ટ પુરાવા અને રજૂ કરેલા દસ્તાવેજોની કુલ અસરના આધારે કેસની વ્યાપક સંભાવનાઓને ધ્યાનમાં લઈને સંતુષ્ટ છે કે આરોપમાં કોઈપણ ઉમેરો અથવા ફેરફાર જરૂરી છે, તો તે આવું કરવા માટે સ્વતંત્ર છે. આથી, તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે આરોપ પુરાવાની સંપૂર્ણ અસરના આધારે ઉમેરી શકાય છે, અન્ય આધારો પર નહીં.

૧૦. જ્યારે કે, અરજદારો માવજી મેઘાજી વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય વચ્ચેના કેસ પર આધાર રાખે છે, જે ૧૯૯૯ (૦) જી. એલ. એચ. ઈ. એલ. –એચ. સી. ૨૦૭૬૦૮ માં નોંધવામાં આવ્યો હતો, જેમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે માત્ર ફરિયાદી દ્વારા તેની મુખ્ય તપાસમાં કેટલાક નિવેદનો કરવામાં આવ્યા હોવાથી, આરોપમાં ફેરફાર કરી શકાતો નથી.

૧૧. ટ્રાયલ કોર્ટે વિવાદિત ચુકાદામાં ઉલ્લેખ કર્યો નથી અથવા જણાવ્યું નથી, તેમ છતાં એવું લાગે છે કે ફરિયાદી પક્ષ અને ટ્રાયલ કોર્ટે એ.આઈ.આર. ૨૦૧૧ એસ. સી. ૫૬૮ સાથે (૨૦૧૦) ૧૫ એસ. સી. સી. ૧૧૬ માં નોંધાયેલા રાજબીર વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય વચ્ચેના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયને અનુસરીને આવી કવાયત માટે પોતાને યોગ્ય માન્યું છે, જેમાં ભારતની તમામ ટ્રાયલ અદાલતોને સામાન્ય રીતે કલમ ૩૦૪ (બી) ના ચાર્જ સાથે કલમ ૨૨૨ હેઠળ આરોપો ઉમેરવા માટે નિર્દેશ જારી કરવામાં આવ્યો હતો જેથી મહિલાઓ સામે આવા ઘોર ગુનામાં મૃત્યુદંડની સજા લાદવામાં આવી શકે.

૧૨. જો કે, (૨૦૧૩) ૭ એસ. સી. સી. ૨૫૬ અને ૨૦૧૩ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૬૦૨૭ માં નોંધાયેલા જસવિંદર સૈની વિરુદ્ધ રાજ્ય (દિલ્હીની એન. સી. ટી. સરકાર) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા રાજબીર (સુપ્રા) ના નિર્ણયને સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યો છે, જે પુષ્ટિ કરે છે કે રાજબીર (સુપ્રા) માં જારી

કરાયેલ નિર્દેશ ચાંત્રિક રીતે અને કેસમાં ઉપલબ્ધ પુરાવાના સ્વરૂપને યોગ્ય ધ્યાનમાં લીધા વિના અનુસરવાનો નહોતો. વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે રાજબીર (સુપ્રા) કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતનો અર્થ એ છે કે જે કેસમાં દહેજ મૃત્યુના આરોપનો આરોપ ઘડવામાં આવે છે, ત્યાં આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ આરોપ પણ ઘડવામાં આવી શકે છે જો પુરાવા અન્યથા ઘડવામાં આવે અને અન્ય કોઈ અર્થ ન કાઢે. ફકરા ૧૬ અને ૧૭ (એસ. સી. સી.) માં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે જણાવ્યું છે કે જોકે આ પ્રકારનો નિર્ણય ટ્રાયલ કોર્ટને અપીલકર્તા-આરોપી સામે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ આરોપ ઘડવાના પ્રશ્નની ફરીથી તપાસ કરતા અટકાવશે નહીં અને જો તેની સમક્ષ રજૂ કરાયેલા પુરાવાના પ્રાથમિક મૂલ્યાંકન પર, ટ્રાયલ કોર્ટ એવા નિષ્કર્ષ પર આવે કે આમ કરવા માટે કોઈ અવકાશ છે તો યોગ્ય આદેશ પસાર કરશે નહીં. જો કે, તે કેસની યોગ્યતાઓ પર વડી અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનોથી અપ્રભાવિત રહેશે.

૧૩. એ.આઈ.આર. ૨૦૧૧ એસ. સી. ૨૦૩૭ માં નોંધાયેલા સી. બી. આઈ. વિરુદ્ધ કેશુબ મહિન્દ્રા વગેરે વચ્ચેના નિર્ણયમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટની પૂર્ણ બેન્ચના નિર્ણયને યાદ કરવો પણ યોગ્ય રહેશે. જોકે તે તે કેસની વાસ્તવિક વિગતો વિશે બોલે છે, અંતિમ પરિણામ વિવિધ સ્તરે આરોપની રચના સંબંધિત જોગવાઈને સમજાવે છે.

૧૪. ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, વર્તમાન પુનરીક્ષણ અરજીમાં સાર છે અને આથી વિનંતી કરવામાં આવે તે રીતે તેને મંજૂરી આપવામાં આવે છે. આથી, ગોધરા ખાતેના ચોથા વધારાના સત્ર ન્યાયાધીશ, પંચમહલ દ્વારા પસાર કરાયેલ આંક 28 ની નીચેનો ૩૧.૦૧.૨૦૧૩ તારીખનો આદેશ આથી રદ કરવામાં આવે છે અને રદ કરવામાં આવે છે. જો કે, જો પુરાવા આવા અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી આપે તો ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતાના પ્રકરણ XVII ની જોગવાઈઓ અનુસાર કાયદા અનુસાર જરૂરી પગલાં લેવા અને જરૂરી નિર્ણય લેવા માટે ફરિયાદી પક્ષ અથવા અદાલત માટે તે ખુલ્લું રહેશે.

(એસ. જી. શાહ, ન્યાયમૂર્તી)

વત્સલ

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

**DISCLAIMER:** The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.